

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.— — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vrača. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značala vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstva in nameščencev, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 16 • Maribor, torek, dne 7. februarja 1939 • Leto XIV

Ali se jim svita?

V 28. številki »Slovenec« na svoj način nadaljuje z nami debato o katolicizmu in totalitarnem nacionalizmu, ki se mu v Sloveniji približujejo gospodje, kakor so Preželj, Križman, Brežnik i. p. V tej številki Drin ne pokopava več demokracije in socializma, temveč se je lotil naloge, ki je zanj in njegove tovariše brez dvoma mnogo aktualnejša. — Drin, ki je svoj čas napovedal v »Marsikoga se poloteva malodušnost ob poročilih, kako se katoliška cerkev, ali bolje katoliško krščanstvo v raznih deželah nahaja v veliki stiski in se mora prav trdo boriti za svoj obstoj.«

Samo ob sebi je umevno, da Drin vse te malodušne potolaže, češ: »Treba je vedno ohraniti vedro zaupanje in pogum. Zunanje stiske in trpljenje so včasih katoliškim kristjanom potrebne, da se ozračje očisti.« Mnenja je, da ni povoda za preveliko malodušje, kajti: »Koliko je katoliško krščanstvo danes v svoji zunanji, organizacijski eksistenci ogroženo, ni mogoče točno ugotoviti.« O tem bi bilo treba torej šele zbrati statistične in druge podatke.

Mi se s tem gotovo ne bomo bavili, ne samo zato, ker to ni naš poklic, temveč že radi tega ne, ker mislimo kot kristjani v pravem pomenu te besede, da ni toliko važno vprašanje, koliko je katolicizem od zunaj ogrožen, kakor to, v koliko je sam v sebi ostal krščanski in dosleden.

Že zadnjič smo omenili verskega filozofa Berdjajeva, ki je mnenja, da stalno napreduje razkristjanjenje družbe in da pomeni višek tega razkristjanjenja vstajenje totalitarnega nacionalizma, ki je izrazito poganski, ker časti in obožuje samo svoje pozemske bogove.

Bistroumni mislec, kakor je Bernard Shaw, raziskuje v svoji razpravi »Izgledi krščanstva« problem Kristusa, ki ga je Poncij Pilat skupaj z Barabo predstavil množici, ki se je odločila za Barabo in pravi na to:

»Bogat, soliden, podjeten svet je bil od križanja sem trajno protikrščanski in za Barabo razpoložen in pravega Kristusovega nauka se ni nikdar uresničilo — v politični ali splošno socialni praksi« — in pravi še na to: »Praktične državne nje zanima danes krščanstvo samo še radi naukov, ki naj bi ločili oficijelne kristjane od Judov,« torej samo toliko, kolikor bi si z njim pomagali v svoji nacionalistično-šovinistični politiki.

Še bolj žalostno pa je, če se med samimi najaktivnejšimi katoličani pojavijo ljudje, kakor je n. pr. g. Križman, ki pravijo: Mi gremo v totalitarni nacionalizem, ki je zdaj ponekod moda, da se bomo mi okoriščali s to modo, pa ne pravi nacionalisti. To se pravi z drugimi besedami: bedimo šušmarji! S šušmarstvom, dragi gospodje, pa veste, da je tako, da mojstri vedno iznajdejo sredstva proti njemu: vsaj v svoji hiši mojster ne bo dolgo trpel šušmarja, ki bi mu konkuriral.

In ko mojster vrže šušmarja na cesto, ne more prav vzbujati moralnega ogorčenja, ker ljudje smo pa le taki, da že radi zunanje dostojnosti ne častimo šušmarjev katerekoli vrste.

Gospodje Križmani ne razodevajo ravno posebne pameti, ko so v l. 1939. stavili vse karte na tako šušmarstvo. Če bi bili le malo bolj razgledani, bi morali vedeti, kako žalostno — smešno se je končalo to »švindlanje« Dollfussa

Vlada Dragiša Cvetkovića

bivšega ministra za socialno politiko

Odobreni mandati vseh 372 poslancev
Iz narodne skupščine.

Dne 3. t. m. je pričela v narodni skupščini razprava o poročilu verifikacijskega odbora, ki je predlagal, da se odobri 372 mandatov, za katere so bila predložena pooblastila. Za večino verifikacijskega odbora je poročal dr. Vekoslav Miletić, za manjšino pa dr. Miloš Tupanjanin.

Predloženih je bilo v odobritev 372 mandatov, pritožb proti volitvam je bilo 78 iz 56 volilnih okrajev. Proti 54 mandatom so bile vložene pritožbe in je verifikacijski odbor predlagal njih odobritev. Odobrena sta bila tudi mandata Petra Živkovića in Sekule Drljevića. Razprava je bila živahna.

Dne 4. t. m. bi narodna skupščina morala voliti novo predsedstvo skupščine, pa je dr. Stojadinovićeva vlada podala demisijo. Zaraditega je bilo iz formalnih razlogov zasedanje narodne skupščine odloženo in bo predsedstvo sklicalo prihodnjo sejo pismeno.

Celotna vlada odstopila po demisiji petih ministrov

V petek, dne 4. t. m. so javili iz Beograda, da so ministri dr. Mehmed Spaho (promet), Dragiša Cvetković (socialna politika in narodno zdravje), dr. Miha Krek (gradbe) ter dr. Džafer Kulenović in Fran Snaj (brez portfelja) odstopili, na kar je predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović dal ostavko cele vlade.

Utemeljitev odstopa vlade.

Gospod predsednik! V današnji debati v narodni skupščini, zlasti v govoru Bogoljuba Kujundžića, ministra za prosveto, se je ugotovilo, da je v vladi različno naziranje glede ureditve vprašanja našega sporazuma s Hrvati. Mislimo, da smo dolžni, ne samo v interesu izpolnitve naših načelnih obljub pred volitvami glede tega vprašanja, temveč tudi iz drugih velikih državnih vzrokov, čim prej dokončno urediti to vprašanje sporazuma s Hrvati. Mislimo, da je vlada v sedanjih sestavi ovira za ureditev tega važnega vprašanja, in iz teh razlogov nam je čast odstopiti z

met, ki jih zavzemamo v vaši vladi. Izvolite, gospod predsednik, tudi pri tej priložnosti sprejeti izraze našega različnega spoštovanja.

Vlada Dragiša Cvetkovića, bivšega ministra za socialno politiko.

Novo vlado je sestavil v noči od 5. na 6. februar bivši minister za socialno politiko Dragiša Cvetković; v vladi so:

ministrski predsednik in notranji minister Dragiša Cvetković,
zunanje zadeve Cincar Marković,
finance Djuričić,
vojska general Nedić,
socialna politika Rajaković,
promet dr. Spaho,
gradbe dr. Krek,
prosveta Čirić,
šume in rude Pantić,
telesna vzgoja Čejović,
pravda Ružić,
kmetijstvo Rešović,
trgovina Tomić,
pošta Altiparmarković,
brez delokroga: Snaj, Kulenović, Maštrović, Miljuš.

„Nova doba“

Časopisje kaj rado piše o »novi dobi«. Tako pisanje ima očitno namen, zamolčati jedro in s propagando o »novi dobi« le ustvariti psihozo med ljudstvom, češ, da živimo res povsem v novi dobi in novih razmerah. To je navadna propaganda za nekaj neznanega, kar naj javno mnenje navduši, da se reši slabih socialnih in političnih razmer. Kako in s čim, to je neznanka.

Mi prav dobro vemo, da imamo za te pojave dva glavna vzroka. Prvi je, da se kapitalizem v svojem sedanjem razvoju čuti ogroženega, drugi pa je, da je zaradi svetovne vojne nastala med ljudstvom velika duhovna letargija. Ljudje so premalo sodobni, premalo so sledili razvoju in jih je razvoj kapitalizma duhovno prehitel. Poleg tega je nastala gospodarska kriza, ki je znatno olajšala ofenzivo kapitalizma nad nesodobno razvitimi narodi in ljudstvi.

To trditev moramo vsaj nekoliko utemeljiti, kar je jako lahko, če se nekoliko ozremo na zgodovino zadnjih let. Imeli smo parlamentarizem po vseh državah in že precej dovršeno demokracijo, čeprav nikjer idealno, kakor je rekel pokojni Masaryk. Države so vendar bile demokratične in parlamentarne. Parlamenti so odločali več ali manj o notranji in zunanji politiki držav. — Poslanci so bili odgovorni volilcem, vlada pa poslanskim zbornicam, kjer so razpravljali o vseh važnih vprašanjih in tudi odločali o njih.

Kapitalizmu demokracija ni bila več všeč, ker so se parlamenti zaradi vedno slabših socialnih razmer morali ozi-

rati na splošne interese ter časih pristriči peruti prešernemu kapitalizmu. In kaj se je zgodilo? Kapitalizem je delal ovire parlamentarni demokraciji in pričel obenem propagando o novi dobi in novih potrebah, kar mu je dobro uspelo ob duhovni in socialni letargiji množic. Tako smo prišli v dvajsetih letih do bedaste fraze, da je pred nami nova doba, ki jo moramo sprejeti tako kakršna je.

Se so volili parlamente. Toda vsi ti parlamenti so postali žrtev »nove dobe«, pod vtiskom silne propagande so postali podzvestno slepo orodje borcev za »novo dobo« in se odrekli svojim parlamentarnim pravicam in dolžnostim ter prepuščali odgovornost z raznimi pooblastili zaradi »vitalnih interesov države« tem ali onim oblastnikom. S tem so se odrekli demokraciji, in sicer ne morda zlohotno, marveč le zaradi svoje vdanosti moderni psihozi ali nerazsodnosti. Le malo je bilo takih, ki bi bili to storili z zavestjo, da hočejo s tem pomagati kapitalističnemu absolutizmu do zmage. Odrekli so se pač svojim pravicam svobodno, toda nezavestno.

To, in prav nič drugega ne pomeni nova doba. Gre za reakcijo in oblast kapitalizma, gre za to, da se človeštvo odreče človeškemu dostojanstvu in postane zopet staroveški ali srednjeveški suženj brez volje in vpliva na dogajanja v človeški družbi.

Tak je namen »nove dobe«.

Odprave senata na Danskem

Revizija ustave.

Danski parlament je sprejel zakon o odpravi senata in reviziji ustave.

Predlog, ki ga je danska socialna demokracija stavila že večkrat, je nalez na odpor v senatu, kjer socialni demokrati niso imeli potrebne večine. — Lansko leto pa so se spremenile okoliščine v senatu in bo sedaj zakon, ki ga je izglasoval parlament, sprejet tudi v senatu.

Pred volitvami v Pokojninski zavod

Ravnatelj ljubljanskega Pokojninskega zavoda dr. Milavec se je mudil te dni v Dalmaciji in se pogajal, da doseže sporazum glede kandidatne liste za volitve v zavod, da bi volitve odpadle. — Savez hrvaških nameščencev pa zahteva, da se volitve vsekakor vrše. — Potrebna je torej priprava na volitve v ljubljanski Pokojninski zavod za nameščence.

Obsedno stanje v Budimpešti

Radi bombnih atentatov,

ki so jih zagrešili fašisti na žide, ko so ravno odhajali iz sinagoge, je proglasila madžarska vlada obsedno stanje v Budimpešti. Obenem je vlada ustavila fašistični desničarski časopis, ki je zagovarjal takšna in podobna zločinstva pod krinko »prebujenih Madžarov«.

Kako so oboroženi?

Anglija, Francija in Sovjetska Rusija.

Anglija poseduje 6000 vojnih letal, Francija 5000, Rusija 10.000. Vojakov postavi Francija 6 milijonov, Anglija 2 milijona, Rusija 11 milijonov.

Nadalje je posedovala Francija v l. 1938 16.000 lahkih in 18.500 težkih strojin. Anglija 9000 lahkih in 4200 težkih, Rusija pa 20.000 lahkih in 23.000 težkih.

Razen tega razpaloga Francija s

1650 lahkimi, 1300 težkimi in 400 protiletalskimi topovi ter 6000 tanki. Rusija ima 9000 lahkih topov, 2000 topov malega kalibra in 1600 težkih topov ter 6000 tankov.

Iz Tirane zanikajo vesti o neki odkriti zaroti proti kralju in vladi, ki so jih objavili neki inozemski listi.

Republikanci izpraznjujejo Katalonijo

Umik armade na francosko ozemlje.

Republikansko vojno poveljstvo je v sporazumu z vlado sklenilo izpraznitev Katalonije in umik republikanske armade preko francoske meje.

Po padcu Barcelone so skušali republikanci organizirati odpor na novi črti, severno in severozapadno od Barcelone.

Udarne sile nacistov, v čijih vrstah se bore izvrstno opremljene italijanske divizije in črnci, je prevelika, da bi se ji mogla upirati armada, ki je na umiku in ji razen tega primanjkuje ne samo orožja in streliva, ampak tudi letal. — Nemška in italijanska letala so deloma tudi odločila v bitkah v Kataloniji.

Čim so republikanci uvideli brezupnost položaja, je vrhovno poveljstvo izdalo potrebne ukrepe za kritje umika republikanske armade.

V nedeljo, dne 5. februarja so prispeli na francosko mejo častniki vrhovnega poveljstva republikanske armade, ki so pričeli razgovore z odposlanci francoskega generalnega štaba glede prehoda republikanske armade na francoska tla.

Razgovori so bili kmalu zaključeni. Takoj potem so pričele prehajati preko meje prve čete v polni bojni opremi. Računajo, da bo umik vojske trajal ves dan. Republikanske čete morajo v Franciji položiti orožje.

Predsednik vlade Negrin v Valenciji

Predsednik španske republike Azana je odšel v Pariz. Z njim sta potovala tudi predsednik katalonske generalidad Companys in pa baskovski ministrski predsednik Aguirre.

Predsednik republikanske vlade Negrin pa je s še nekaterimi člani svoje vlade odpotoval z letalom v Valencijo, kamor bo premestila vlada svoj sedež.

Industrija v Sloveniji nazaduje

radi visokih bremen.

Zbornica za TOI je sestavila statistiko o gospodarstvu v minulem letu.

Po tej statistiki je bilo v Sloveniji lani prijavljenih 15 novih industrijskih obratov, objavljenih pa jih bilo 21.

Število industrijskih obratov se je torej zmanjšalo za šest obratov.

Poročilo pravi, da se industrija ogiblje Slovenije bolj in bolj zaradi visokih bremen.

Pripomniti je še treba, da odhajajo iz Slovenije večje industrije, nove pa zaposlujejo navadno manj delavstva, kakor so ga zaposlovale opuščene industrije.

Strokovne organizacije in vojna

Kaj so sklenile delavske organizacije v Kanadi.

Delavska strokovna zveza v Kanadi v Ameriki je na svojem kongresu zavzela tudi stališče strokovnih organizacij napram vojni, kar je zbudilo veliko zanimanje v delavskem tisku v Evropi.

Kongres je napram dogodkom v Španiji in na Kitajskem tole odločno in jasno stališče zavzel:

Ugotovil je, da je cela vrsta demokracij, med njimi tudi Kanada, podaljšala vojno v Španiji in na Kitajskem s tem, ker so odklonile, da dajo žrtvam napadalcev materialno podporo. Te vojne se smatrajo kot kršitev mednarodnega prava. »Ministrski predsednik se poziva, da zastavi vso svojo avtoriteto, da kanadska vlada takoj prične trgovino s tema prijateljskima narodoma, ki sta tudi člana Društva narodov.«

Obenem je treba zabraniti prodajanje vojnega materiala napadalcem. Na tak način bi se preprečilo nadaljnje vojskovanje. Razen tega morajo strokovne organizacije prevzeti vodstvo v organiziranju bojkota kanadskega naroda proti vsemu blagu napadalnih držav.

Stališče napram vprašanju vojne je popolnoma izpremenjeno. Prejšnja politika je opuščena. Oba prejšnja kontrahenta sta bila z vso odločnostjo proti vsaki vojni ter sta zahtevala posebno ljudsko glasovanje glede vstopa v vojno. Ali, ker se danes vojne sploh več

ne napovedujejo in ker se vodenje vojne vrši z napadi iz zraka na civilno prebivalstvo, in zbuja med vsemi civiliziranimi narodi največji odpor, je kongres smatral za potrebno, da glede vojne zavzame posebno stališče, pri čemer je igralo vlogo tudi dejstvo, da se kanadska vlada do danes ni izrekla jasno za podporo proti državam napadalcem.

Kongres je ponovno poudaril svojo vero v koristnost skupne akcije potom Društva narodov, ali je poleg tega priznal potrebo, da se v tem momentu pomaga onim demokratičnim deželam, katerih neodvisnost in integriteta je v nevarnosti.

Vlada Kanade je bila pozvana, da z drugimi miroljubnimi deželami sveta sodeluje pri ukrepih, ki se smatrajo potrebni.

V ogledalu

»Slovenec« zopet za demokracijo. Pod naslovom »Po pravi poti« piše nedeljski »Slovenec« v uvodniku: »Naš program je bil in bo: prava demokracija v polni pravstveni odgovornosti pred narodno skupnostjo na osnovi naše narodne krščanske omike, iz katere črpamo z našim narodom: vred svoje bodro razpoloženje, svoj pogum in svojo vero v to, ko nas Bog prav vodi.«

Vest o odhodu dr. Mačka v Beograd, ki jo je objavil »Slovenec«, se je izkazala kot docela neresnična.

Polemika o prenehanju delavskih organizacij. Ljubljansko glasilo takozvanih ZSD in ves klerikalni tisk na neokusen način zagovarja odpravo svobode delavskih in nameščenih strokovnih organizacij in njih priključitev Jugorasu. ZSD se je po dolgotrajnih pogajanjih združila z Jugoraso ob nekih »pridržkih«, ki so še tajni. Pridržki značijo nekoliko nezaupanja. K temu vprašanju se je oglašil tudi »Hrvatski dnevnik«, glasilo dr. Mačka, ki se upira tem načrtom, češ, da je to vprašanje v najožji zvezi z rešitvijo hrvaškega vprašanja. »Hrvatski dnevnik« je zabeležil to stališče z ozirom na vesti, ki so krožile po listih in govoricah, da se namerava to namero sankcionirati s pooblastili v finančnem zakonu za 1939-40.

»Jugoslovenska Zastava« v Osijeku pravi: »Drugi vzrok porasta Jugorasa je čisto politične narave. To je, njegov fenomen pojasnjuje izključno naše notranje politične razmere. Ko so duhovi v naši državi jeli razjasnjevati napram unitaristični ali federalistični konceptiji države, je bilo potrebno, da tudi delavstvo, plod naše mlade industrije, pove svoje mnenje glede vprašanja svoje države.«

Izmena imen železniških postaj. Ljubljana dolenski kolodvor se imenuje odslej: Ljubljana-Rakovnik. Ljubljana glavni kolodvor: Ljubljana-Siška, Maribor glavni kolodvor: Maribor, Maribor koroški kolodvor: Maribor-Studenci.

Pocenitev potrebščin za kmetijsko in stroje demačega izdelka. Pripravljena je naredba, ki naj poceni kmetiške potrebščine in stroje domačega izdelka. Naredba bo določala ustanovitve zavoda, ki naj izvršuje kontrolo nad proizvodi, sklepa o načinu poslovanja zavoda ter določa tudi premije za izdelovalce plugov, strojev itd. Vsak tvorničar mora pri zavodu razstaviti svoj izdelek, za velike stroje lahko samo model. Očividno hoče zavod pospeševati avtarkično gospodarstvo.

Trgovinska pogajanja med našo državo in Francijo, ki so se dalje časa vodila v Parizu, so bila te dni uspešno zaključena. Francija je dala s to pogodbo mnogo olajšav za uvoz naših proizvodov. Naši državni je zagotovljeno, da bo v trgovini s Francijo aktivna v znesku okrog 150 milijonov frankov letno.

Naš izvoz v Italijo je bil preteklo leto za 263 milijonov dinarjev manjši kot leta 1937.

Kemična tvornica v Hrastniku je povečala svojo delniško glavnico. Tvornica kemičnih izdelkov v Hrastniku je imela doslej delniško glavnico v znesku 625.000 din. Sedaj je zvišala delniško glavnico na pet milijonov dinarjev. Ta industrija je bila ustanovljena že leta 1859. V letu 1937. je imela tvornica dobička 602.100 din, rezerve znašajo 1.254.000 din, krediti 13.976.000 din. Očividno se je zvišala delniška glavnica na račun dobička, ker je tvornica izplačala samo pet odstotno dividendo.

Tovorni parnik »Avala« last Jugoslovanskega Lloydja se je v bližini rta »Dobre nade« razbil na pečini in potopil. Posadko je rešil nek tovorni parnik, ki je pravočasno sprejel SOS klice. Parnik »Avala« je bil na poti okrog Južne Afrike.

Švica je podaljšala vojaško službo za novince od 90 na 116 dni za pešce in 130 dni za konjenico.

Nemčija v vsakem primeru vojne na strani Italije. Hitler je govoril dne 31. januarja tudi o zavezništvu med Nemčijo in Italijo. Pri tem je poudaril, da bi Nemčija takoj pomagala Italiji, ako bi jo kdo napadel. Ta izjava se je tolmačila tako, da bi Nemčija ne šla na pomoč Italiji, ako bi Italija nekoga napadla. Nemški listi pa pojasnjujejo Hitlerjev govor v tem pravcu, da bi Nemčija pomagala Italiji tudi, ako bi bila Italija sama napadalec, ker bi se tudi v tem primeru moralo smatrati, da je bila izzvana.

Konec »Neue Freie Presse«. Na Dunaju je prenehal izhajati dnevnik »Neue Freie Presse« in »Neues Wiener-Journal«, ki sta bila svojčas najuglednejša in tudi najmogočnejša časopisa v Avstriji in sta se združila z »Wiener Tag«.

Nemško letalstvo bodo še bolj pomnožili. Po ukazu kanclerja Hitlerja se bo nemško letalstvo razdelilo na severno, vzhodno in zapadno skupino in zatno pomnožilo.

Koliko mora Nemčija uvažati železa? V l. 1932 je uvozila Nemčija 3,43 milijonov ton železa, v l. 1937 pa že 20,39 milijonov ton. V l. 1938 se je uvoz železa povečal še za 2 milijona ton napram l. 1937.

Za zblizanje med Francijo in Nemčijo. Po nemških virih bo francoski zunanji minister Bonnet v kratkem posetil Berlin.

Predsednik francoske republike pojde v London. Predsednik francoske republike, Lebrun, pojde službeno v London dne 22. marca t. l. S tem vrne obisk kralju Juriju, ki je bil nedavno v Parizu.

Vojaško službo v Franciji bodo podaljšali od 2 na 2 leti in pol. Stalna vojska v Franciji se bo s tem povečala na 110.000 mož.

Konverzije francoskega kapitala. Francoska vlada je izdala več finančnih ukrepov v prid kapitalistom. Med drugim jim je tudi znatno znižala davke.

Starostna podpora za stare delavce in kmetje v Franciji. Socialistični poslanci v francoskem parlamentu so vložili zakonski osnutek o priznanju starostnih podpor delavcem in kmetom. Predlog je bil odkazan v obravnavanje pristojnemu odseku, da si socialisti zahtevali, da se vzame takoj v pretres.

Ciano v Varšavo. Dne 25. t. m. bo obiskal italijanski zunanji minister grof Ciano Varšavo. Kmalu nato pričakujejo v Varšavi rumunskega in nemškega zunanjega ministra.

Poljski Ukrajinci se gibljejo. Ukrajinski poslanci so doslej vedno glasovali za vojaški proračun. Te dni se je vršila seja sejnjskega proračunskega odbora, na kateri so obravnavali obračun za drž. obrambo, katere pa se nekateri ukrajinski poslanci niso udeležili.

Japonska proučuje evropski politični položaj. V Parizu so se sestali japonski poslanci evropskih držav, kjer so se posvetovali o političnem položaju v Evropi. Glavni predmet razgovorov pa je bilo vprašanje razširitve protikomunističnega pakta. Japonska vlada želi, da bi k protikomunističnemu paktu pristopilo čim več držav v Evropi.

Branilec Premysla v svetovni vojni, madžarski general Fogaracz je umrl v Budimpešti. Kakor znano, je bil Přemysl dvakrat oblegan, nakar se je moral udati z vso posadko. Pri Přemyslu je izgubilo življenje tudi mnogo Slovencev.

C. Nordhoff in J. N. Hall:

HURIKAN

Da se izogne tej nevarnosti bi bilo najbolje, ako bi o tem zvedeli samo najožji Terangijevi sodrugi: njegova žena in njegova mati; njegov zet poglavar Fakahau; Fakahauov brat Tavi. Duhovnik je zabičil Terangiju, da je največja previdnost na mestu.

»Preveč dolgo me že preganjajo, da ne bi poznal nevarnosti«, je odvrnil Terangi. »Gotovo me bodo zopet vjeli, o tem ni dvoma, nekaj tednov, mogoče tudi mesecev bom pa le užival svobodo predno bodo zvedeli, kje se skrivam. Ali je guverner sedaj v Manukuri?«

»Ne. Toda pričakujejo, da se bo vrnil s Kato-puo. Bil je na potovanju na južnih otokih.«

Potem sta se pričela razgovarjati o tem, kaj bi kazalo ukreniti za bližnjo bodočnost. Sklenila sta, da se bo Terangi naselil na neobljudenem otočku Motu Tongi, ki leži onostran lagune, osem milj oddaljen od vasi. Oče Pavel bo o prihodu Terangija obvestil samo one osebe, ki sem jih bil že omenil; družina naj se potem posvetuje, kaj in kako za naprej.

Na jadrnici so sedaj spustili jadro. Nekoliko

pred sončnim zahodom so zagledali kopno pred seboj, toda zdavnaj se je bilo že znočilo, ko so pluli mimo čeri Motu Tonge. Mako je znosil malenkostno zalogo, ki je bila še na jadrnici skupaj in dodal še nekatere predmete, ki bi neposredno utegnili služiti Terangiju: nepremočljivo škatljo z vžigalicami in tobakom, pareu, odejo, nož in še par drugih malenkosti. Vse skupaj je povezal v culo, jo pokril z nekoliko ličja, nakar si jo je Terangi privezal s konopcem na ramena.

Oče Pavel je krmaril jadrnico do razdalje nekaj sto metrov od koralnega otoka. Veliki valovi so se razbijali ob njegovem obrežju, toda prebivalci Nizkih otokov se čutijo ob plimi prav tako domače kot ribe; ena noč in en dan počitka pa sta zadostovala, da si je bil Terangi popolnoma opomogel.

Ko so pripluli vzporedno z bregom do polovice malega otoka je stisnil Terangi svojima rešilecema roke, se spustil ob steni jadrnice v morje in splaval na razburkanih valovih na kopno.

V slabotnem siju zvezd je kmalu izginil svojima rešiteljima izpred oči, kljub temu pa sta počakala, dokler nista začula njegovega vzklika, ki je preglasil šumenje valov, znak, da je dosegel obrežje. Potem sta odplula v smeri proti severovzhodu in sta ob jutranjem svitu vozila skozi ožino v bližini otoka, na katerem je bila vas.

ČETRTO POGLAVJE

Priznali mi boste, da je usoda težko prizadela oba mlada človeka. Mislim namreč Terangija in njegovo mlado ženo. Oče Pavel je povedal resnico, ko je govoril o zvestobi Marame. Ko se je bila poročila ji je bilo šestnajst let, toda vsa leta, odkar je bila sama, je samo čakala dneva ko se bo Terangi vrnil. Ko je tako potekalo leto za letom in so ljudje čuli o stopnjevanju kazni, ki so jo nalagali Terangiju radi njegovih ponovnih pobegov, so domala vsi izgubili sleherno upanje, da bodo svojega rojaka še kdaj videli, samo Marama ne. Bila je ponosna na njegovo neupogljivo ljubezen do svobode in ga je le še bolj spoštovala radi njegovih podvigov, med tem ko se je zdelo starejšim ljudem njegovo početje neumno in on sam trmoglav.

Na otoku je bilo dovolj mož, ki so samo čakali, da bi se mogli približati Marami, in stopiti na mesto, ki je postalo prazno vsled odsotnosti njenega moža, toda dolgo časa si ni upal nihče izmed njih, da bi ji o tem kaj omenil. Šele, ko se je raznesla vest, da bo moral Terangi odsedeti šestnajst let, so se opogumili nekateri tekmeči in se ji razodeli. Toda vse je zavrnila z ogorčenim zaničevanjem.

(Dalje prihodnjije)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

IZOBRAŽEVALNI TEČAJ

Načelstvo II. skupine Rudarske zadruge bo priredilo v Trbovljah izobraževalni tečaj, ki naj nudi našemu rudarskemu delavstvu poduk v znanju življenjsko važnih vprašanj kakor so rudarsko policijski predpisi, preprečitev nesreč in varnost pri delu, rudarsko zavarovanje, rudarsko razsodišče in službeni red ter zdravje delavca in njegove družine.

Predavali bodo rudarski inženirji dr. Kersnič in drugi, dr. Baumgarten, upravnik Šobar Franc in drugi.

Na ta predavanja posebno opozarjamo vozače in učne kopače ter vse mlajše delavce pri rudniku, ker bodo morali poznati vse važnejše predpise o zaščiti delavca in njegovi varnosti pri delu, pred napredovanjem v višje kategorije.

Prvo predavanje se bo vršilo v sredo, dne 8. februarja ob 4. uri pop. v dvorani Delavskega doma, predaval bo dr. inž. Kersnič Viktor iz Ljubljane o rudarsko policijskih predpisih, ki so stopili v veljavo dne 1. januarja 1939.

Pozivamo vse rudarsko delavstvo, da se predavanj polnoštevilno udeleži. Kdor želi zamenjati službo, da se lahko udeleži predavanj, se naj javi paznikom ali obratovodjem.

KRŠKO

Novice, ki zanimajo občane. Pri občinskih volitvah 1. 1936 smo nastopili na skupni listi pripadniki raznih političnih naziranj. Prvo leto je ta skupnost ostala še precej nedotaknjena, potem pa so se pojavile razlike v naziranjih glede občinskega gospodarstva. Precejšnje difference so se pokazale pri obravnavanju proračuna za 1. 1939-40. Na seji je prišlo do protestov, ker se niso občinskemu odboru sporočili vsi ugovori, ki so bili vloženi. Spor je nastal radi povišanja plače tajniku od 17.000 na 20.400 din. Že svoj čas, ko je bilo mesto tajnika razpisano, je del odborov ugovarjal. Predvsem se je poudarjalo, da občina ne potrebuje kvalificiranega tajnika, ampak samo pisarniško moč, ker tajnika že ima. Pisarniška moč bi bila za polovico cenejša, najmanj pa bi si bila občina prihranila s tem 7000 do 8000 din. Predlagani tajnik tudi ni bil potreben službe, ker je bil uslužbenec drugje in to z visoko plačo. Večina se je odločila za nastavev. Na seji dne 28. julija 1938 je ista večina sklenila povišati plačo novo nastavljenemu tajniku za 100 din mesečno. To povišanje plače je banska uprava razveljavila. V letošnjem proračunu se je to povišanje zopet pojavilo. Po službenem pravilniku ima tajnik po treh letih službe t. j. 1. 1940, pravico do letne povišice 3600 din. Ako obvelja sklep o povišici v sedanjem proračunu po 3000 din, bo v letu 1940 narasla tajnikova plača na 24.000 din. Pod prejšnjo občinsko upravo je vsa tajniška dela opravljala pisarniška moč, ki pa je imela le 9600 din letne plače. — Pomožnemu tajniku se je godi obratno. Po 15. letih službe mu je bila plača znižana od 15.600 na 15.000 din. Mogoče si bo kdo mislil, da nima pravice do zvišanja plače ali da si ga ne zasluži. Opozorjamo na sodbo upravnega sodišča v Celju No. a 129/38-11 od 21. VI. 1938, s katero mu je bila priznana stalnost. Iz tega sledi, da ima po službenem pravilniku pravico do petih povišic, katerih sicer se ni zahteval, lahko pa vsak čas to svojo pravico uveljavlji. Najmanj pa, kar bi se morali zavedati je, da v službenem pravilniku ni nikjer predvideno znižanje plač. — Tudi občinskemu cestarju se godi slabo. Proti njemu je bilo čuti precej kritike, dasi mu nihče ni mogel očitati nobenih prestopkov. Mož ima 500 din mesečne plače. Dnevno je na cesti po 8 do 10 ur. S svojim nad vse skromnim dohodkom mora pa preživljati osemčlansko družino. Mi se le čudimo, kako so se mogli najti ljudje, ki mu še ta zaslužek — opozorjamo. — Proračun bo izkazoval presežek, ker je celokupni znesek trošarine na uvoz industrijske obutve v višini 3% vrednosti preniklo ocenjen. S trošarino je obremenjen Bata, ki po mnenju trgovcev proda letno za pol milijona do 600.000 din obutve. Dohodek trošarine pa je v proračunu ocenjen le z 9000 din. — Ob priliki se bomo pa še oglasili v naši »Delavski Politiki«, da bo javnost poučena o občinskih zadevah.

PODČETRTEK

Tako človek lahko obogati. Iz našega kraja se menda le redkokdaj kdo ogasi v »Delavski Politiki«. Zato pa so tudi socialne razmere pri nas obupne in delavci takorekoč brez zaščite. Zlasti velja to za delavstvo, ki je zaposleno pri tukajšnjem podjetju.

Do nedavna je plačeval delavkam po 1 din na uro. Sedaj imajo po 1.50 din. Dogažalo se je pa tudi nemogoče stvari v zvezi s prijavo delavstva pri socialnem zavarovanju. O tem je že izpostavila OUZD v Celju uvedla proizvodbe. Delavke niso bile prijavljene v zavarovanje in če je prišel kontrolor OUZD, so se mu brž umaknile iz delovnih prostorov. — O teh stvareh poročamo danes na hitro roko, najbrž pa se bomo na stvar še povrnil. Delavstvo bi moralo stopiti v razredno strokovno organizacijo in čitati »Delavsko Politiko«. Potem bi si vsak delodajalec premislil kršiti delavske zakone, ker bi vedel, da pride taka stvar prej ali slej na dan.

KRANJ

ZA DEŽEVNE DNI nepremočljive jopiče in hlače stalno v zalogi pri ALBINU JAZBECU, trgovina z manufakturnim blagom in oblekami v Kranju.

Pomagajmo rudarjem na Lešah!

Apel in prošnja vsem socialno čutečim ljudem.

Na skrajni severni meji naše države v nekdanjem cvetočem rudarskem naselju, v katerem prebiva nad 100 družin, na Lešah pri Prevaljah, je popolnoma prenehal obratovati premogovnik. V tem kraju vladata resnična beda in glad, božzen pa še povečuje trpljenje mnogih družin in nas sili, da se obračamo na vsa dobra in socialno čuteča srca širom naše domovine, da tem nesrečnejšem priskočijo na pomoč, kakor kdo more: z denarjem ali pa tudi z življenjskimi potrebščinami, tudi najmanjše darilo bo obrisalo marsikatero solzo v očeh brezposelnih družinskih očetov in trpečih mater.

Bodite uverjeni, da Vam bodo vsi ti nesrečni družinski očetje z družinami vred zelo hvaležni za vsak najmanjši dar. Saj živijo v res skrajni bedi in ne morejo nuditi svojim otrokom niti koščka kruha.

Naj navedemo samo en primer: Tukajšnji brezposelni rudar s svojo ženo in petimi majh-

nimi otročki v starosti do osem let nam piše takole: »S sklenjenimi rokami prosim za malenkostno podporo za stradajoče otroke, ki že tretji dan niso zavžili kaj toplega. Prosim hrane, za din 50 na račun moje podpore, ki jo pričakujem, da ne poginemo od lakote. Vljudno in iskreno Vas prosimo. S spoštovanjem F. R., brezposelni rudar.

Takih in enakih žalostnih, toda resničnih primerov je v tem naselju prav mnogo. V sled tega se obračamo ponovno v imenu vseh teh brezposelnih, na vso javnost, na podjetja in organizacije ter na vse tiste, ki imajo kolikšaj sočutja z nesrečniki, da jim priskočijo na pomoč.

Vsa darila se naj blagovolijo poslati na naslov:

POMOŽNI AKCIJSKI ODBOR ZA PREHRANO BREZPOSELNIH, v roke tačasnemu predsedniku TOPOLOVCU ANTONU, prokuristu v PREVALJAH.

LJUBLJANA

Gospodarsko nazadovanje Ljubljane. Zadnja »Kronika« prinaša podatke o dnevnem dotoku industrijskega delavstva v Ljubljani. Iz njih izvemo, kolik procent je tvorilo v Ljubljani zaposleno delavstvo v primeru z drugimi poklici v posameznih obdobjih pred vojno in po vojni, in posredno nam te številke povedo tudi, da industrija in obrt nista po vojni pomembno napredovali. Po ustavitvi strojnih tovarn in livarn, po zastoju v usnjarski industriji in redukcijah v tobačni tovarni pa zaznamujemo absolutno nazadovanje industrije napram predvojnemu času.

Za primer vzemimo samo zaposlenost v posameznih strokah 1910, in 1931. leta. Zaposlenih je bilo:

	1910	1931
v poljedelstvu in gozdarstvu	755	743
v industriji in obrti	6.414	9.121
v trgovini in prometu	5.962	8.247
javni in vojni nameščenci in »svobodni poklici«	13.491	17.190

1931. leta je bilo število industrijskih in obrtnih delavcev v primerjavi z drugimi poklici manjše kakor 1910. leta! Kajti 1910. leta so tvorili v ljubljanski industriji in obrti zaposleni delavci 15,37 odst. vseh zaposlenecv, 1931. leta pa 15,26 odst. Toda več kakor dobra tretjina teh delavcev ni stanovala v Ljubljani.

MARIBOR

Per poglavju iz zgodovine Čehoslovaške ie naslov predavanju, ki ga bo imel prof. Teply v sredo, dne 8. februarja s pričetkom ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice, pod okriljem »Vzajemnosti«. Pridite v čim večjem številu. Odbor.

Brezposelnost narašča. Z velikimi redukcijami kovinarskega delavstva v »Splošni stavbeni družbi« in v »Kovini« na Teznu so silno udarjene številne družine. V kratkem času je bilo reduciranih okrog 200 delavcev, ki so znatno pomnožili armado brezposelnih, ki je bila v Mariboru in okolici že doslej izredno velika. Tem revežem so se sedaj pridružili še delavci čevlarskega podjetja »Roglič«, ki je tudi ustavilo svoj obrat.

Upamo, da se merodajni krogi zavedajo posledic teh redukcij, ki bodo imele za obmejne kraje prav hud učinek.

Ukrepi, s katerimi bi se pomagalo prizadetim delavcem in podjetjem, so nujno potrebni in se z njimi ne sme odlašati. Tradicionalna predpustna veselica pekovskih pomočnikov, ki se je vršila minulo soboto v Gambirnovi dvorani je tudi letos prav lepo uspela. Za prijetno zabavo je skrbela godba »Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev« pod vodstvom dirigenta g. Maksa Schönherria, društveni pevski zbor (pevovodja g. Horvat) pa je zapel več lepih narodnih pesmi. Mnogo smeha je vzbudil tudi posrečeni nastop treh komikov, ki so prednašali burko »Zdravnik za gluhoneme«. Dvorana je bila za tako velik obisk mnogo premajhna.

Ustanovil si je »Podporno društvo« za sebe. V Mariboru je hodil pred časom Rudolf Per-

šon s Pobrežja z nabiralno polo za »Podporno društvo v Radvanju« na kateri je bilo s pisanim strojem napisano »vsem dobrim srcem«, da imajo v Radvanju mnogo revnih otrok, ki jim starši ne morejo kupiti obleke in šolskih potrebščin in se je radi tega ustanovilo tako »Podporno društvo«, ki se obrača za podporo na vse dobrosrčne ljudi. Spodaj je bila štampiljka Podpornega društva in ravno tako s štampiljko podpisani predsednik in tajnik. Da pa bi se zakrjena srca lažje otajala, je po žrtvovalni Rudolf Peršon kar sam podpisal nekoliko imen dobrotnikov, ki so velikodušno darovali za to podporno društvo po 100 din in še več. S tako deloma že izpolnjeno prošnjo, je potem hodil od hiše do hiše ter nabral večje in manjše vsote, ki jih pa seve ni oddal »Podpornemu društvu«, ker takega društva sploh ni, ampak je denar porabil za sebe. Končno ga je pri tem čednem poslu zalotila policija, kateri je Peršon povedal, da je bil baže poleti ravnatelj »Grand hotela« na Rabu, od koder je prinesel čez 6000 din prihrankov, ki pa jih je kmalu zabil s tovariši po oštarijah. Pri sebi je imel še celo zalogo podobnih štampiljk društev in podjetij, celo iz Sanghaja. Preiskovalni sodnik sedaj zaslišuje razne osebe, ki so bile napisane na poli kot dobrotniki, a Rudolf se je med tem podal v inozemstvo, baje v Hamburg.

Dva nevarna žeparja, ki sta imela že več ur in nalivnih peres v žepih se je posrečilo policijskim organom aretirati minulo soboto zvečer v Gambirnovi dvorani. Prišla sta na obisk iz južnih krajev in takoj pričela izvrševati svoj poklic. Eden je imel celo obrtnico, da sme popravljati ure, da bi s tem premočil oblastne organe.

Samo zaveden delavec je lahko ponosen

Marsikdo se trka po prsih, češ, delavec sem, kadar je sam ali med bojazljivimi tovariši.

No, delavec si, prav!

Kadar pa gre za tvoje pravice, tedaj si tih, skromen, skoraj mevža.

Ni merodajen ponos, da si delavec v besedah; ponos v dejanju je potreben.

Da, delavec si, delaš. Ali se pa zavedaš tudi, da si človek in da ti gredo enake pravice kakor drugim ljudem? Vsaj si vendar vsem enak in podoben!

Gredo ti socialne in politične pra-

vice. Celó božji zakon je tak!

Ne govori, da si delavec, če se ne brigaš za svojo usodo v tem oziru, ker s tem sramotiš zavednega delavca.

Pojdi v svojo svobodno delavsko organizacijo, uči in izobrazuj se tam za boj za svoje pravice!

Takrat bo v čast ime delavec tebi in nam vsem!

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

CELJE

Tekstilno delavstvo je prejelo letake s točnim pojasnilom kako so se končali razgovori o sklenitvi nove kolektivne pogodbe. Prav jasno se vidi, kaj zastopnica organ. delavstva zahteva od tovarnarjev, na drugi strani pa, kaj so delodajalci pripravljeni dati. Organizacija kakor tudi tekstilno delavstvo ve in čuti, da so zahteve upravičene in tudi nujne. Tekstilno delavstvo mora brezpogojno dati te zahteve po sklenitvi boljše kolektivne pogodbe enodušnega in glasnega poudarka. Le s skupno in enotno voljo, v močni in svobodni organizaciji bo našlo delavstvo sredstvo, s katerim bo uspešno zastopalo svoje zahteve in branilo svoje pravice. Tekstilno delavstvo mora pričeti potom močne in enotne organizacije braniti svoje življenjske interese. Zadnji čas je, da delavstvo spregleda in pove, da se s to gospodarsko politiko ne strinja in da če se bo tekstilna industrija tako selila na jug, da bo ogroženih na tisoče našega delavstva, ki bo zapisano propasti. Pozivamo tekstilno delavstvo, da se v tem kritičnem času združi in po-kaže voljo, da bo o svoji usodi samo odločalo. Organizirajte se, ker edino v organizaciji je moč in spas. Obenem z letakom ste prejeli tudi pristopno izjavo. Izpolnite jo in pošljite ali pa osebno prinesite v tajništvo Krajevnega medstrokovnega odbora v »Delavsko zbornico«. Zavedaj se, brez organizacije ni in ne bo dobre kolektivne pogodbe in ne zaščite!

Vzgojni in propagandni odsek KMO je razposlal na vse strokovne in kulturne organizacije celjskega okrožja vprašalne pole in seznane predavanj. Nekatere organizacije še niso poslane odgovorov, zato prosimo, da to nemudoma store. V kratkem prejmejo vse zainteresirane organizacije definitivni program predavanj. Pri tej priliki opozarjamo vse ednice, da po možnosti določijo dneve med tednom, ker je nedelja že precej rezervirana in bo težko zadovoljiti vsem željam. Pošljite takoj, da lahko pričnemo z vzgojnim delom. — VPS. — KMO.

Članski sestanek brivskih pomočnikov-ic Celja in okolice se bo vršil v torek, dne 7. februarja ob 20. uri v društveni sobi v »Delavski zbornici«. Vabimo vse tovarišice in tovariše naše stroke, da se tega zelo važnega sestanka udeleže.

Tečaj za nemščino se je že pričel. Zamudnike opozarjamo, da je skrajni rok v sredo. Da omogočimo posejanje vsem, sme znižati tečajnino na mesečnih 20 din in enkratno vpisnino na 10 din.

Kino Dom - Celje

7. in 8. februarja: »POGOJNA ŽENITEV«. — 9. in 10. februarja: Najlepsi vefilm sezone »TRJE TOVARISI«.

STORE

Redni letni občni zbor podružnice SMRJ bo 12. februarja ob 9. uri dop., na katerega vabimo vso delavstvo Železarne in Samotne, da si izvoli odbor, ki naj dela v prid delavstvu obeh tovarn. Sodrugi železnarji, zavedajte se, da so časi kritični in da nam je skupnost nujno potrebna! — Odbor.

SEVNICA OB SAVI

Razlika med inozemci in domačini. Imeli smo že priliko poročati o nevzdržnih razmerah v inozemski tovarni »Brüder Winkle«, kopitarna. Najbolj značilno za to inozemsko podjetje pa je njihovo razlikovanje pri plačah med inozemci in domačini. Inozemci imajo za svoje lahko delo visoke plače in še vse mogoče druge dobrate, domačini pa niti toliko, kolikor bi rabili za najnujnejše potrebe, da o medzlah delavcev sploh ne govorimo. Inozemec Schindler Ernest, doma iz Sudetskega ozemlja, ima kar 4500 din mesečne plače, poleg prostega štirisobnega stanovanja, razsvetljave in kurjave, inozemec Paul Lore iz Bavarke ima mesečno 2800 din poleg štirisobnega stanovanja, luči in kurjave. Enako Remigius Jüngling, ki ima poleg sebe še v službi hčerko Ano Jüngling kot kontoristinja s plačo 1800 din. Slovenci zavzemajo le podrejena mesta, le delovodja Leo Lipovšek je Slovec, ki pa ima za svojo odgovorno službo le 1900 din plače poleg stanovanja, luči in kurjave, modelir Martin Popelar komaj 1300 din in skladiščnik Martin Gorjanc le 1500 din, itd. Nekateri Slovenci so v podjetju že čez 20 let, a se kljub temu niti do polovice niso povzpeli do sijajnih plač inozemcev. S čim »Brüder Winkle« to opravičujejo?

Kaj, ko bi ga ne bilo več nazaj? Te dni bi se morala vršiti pred okrajnim sodiščem razprava v tožbi bivšega nameščenca tovarne Winkle proti podjetju, ki pa se je morala preloziti, ker je pisal lastnik, g. Julius Winkle sodišču, da je moral nenadoma odpotovati v Nemčijo v nujnih poslovnih zadevah. G. Winkle ima namreč v Nemčiji še svoje brate, ki imajo tudi tam tovarne. Kaj, ko bi g. Julius Winkle kar ostal v Nemčiji? Sevniciani bi mu želeli srečno pot, slabo plačani delavci pa še bolj.

Književnost

Češki romani v ruščino. »Narodni Prace« poroča, da je izšel roman češke pisateljice Marije Pujmanove »Ljudje na križišču«, ki je bil leta 1937 nagraden z državno ceno, v ruščini v založbi moskovske Državne literarne založbe. Ta roman slika v bogatem in živem dejanju socialne in individualne usode naše dobe, delavcev, intelektualcev in podjetnikov, zmelo in kontraste kapitalističnega reda, in brezupni poožaj mladih v tem svetu.

Samo enotna pot delavskega gibanja je prava

Delavcem nad vse potrebno razmišljanje.

Karl Marks je rekel, delavci vseh dežel, združite se!

Kaj je mislil s temi besedami?

Prav gotovo ni mislil s tem pozivom, da naj se delavci prepirajo in blatijo med seboj, kako in na kakšen način naj se zedinijo. Če bi bil tako mislil, bi bil odkrito povedal, da se naj najprej razčiščujejo med seboj in lasajo, kadar pa bodo videli, da so brez las in polni črnih marog od pretepanja, se naj pa zedinijo. Rekli nam boste, da smo bedasti, če kaj takega podtikamo besedam Marksa.

Kako prav imate, če nas opusjete zaradi takih podtikanih.

Marks je gospodarstveni teoretik, ki je utemeljil znanstveni socializem. Zato imenujemo socializem vedo, znanost, ki je danes ne taje niti najhujši protimarksisti, pač pa se je boje in to zaradi tega pavšalno grdi eni z židovstvom, eni z dogmami, večinoma pa, ker ga ne razumejo in so brez realnega razumevanja.

Klic, delavci vseh dežel, združite se, je klic delavskemu razredu z ozirom na njegovo položaj v človeški družbi. Ti, delavec, si popolnoma v enakem položaju, kakor vsi tvoji tovariši in tovarišice. Iste potrebe imaš, iste krivice se ti go-de. Kako torej prihajaš do tega, da se prepiraš in grdiš drug drugega. Če imaš zdravo pamet, vendar tega ne boš delal, ker s tem v veselje nasprotnikov škoduješ le sebi. Zakaj, če ni delavstvo zedinjeno, enotno, se mu bo nasprotnik vedno lahko smejal.

Marks je utemeljil znanstveni socializem. Pri tem je pa spoznal, da si svoje pravice izvojuje delavec samo, če se zedini, združi.

Ta klic pa pomeni še nekaj več. Delavci zedinite se in zedinjeni se učite, kako se je treba bojevati, pridobiti si morate spoznanje glede cilja in taktike, toda le kot edini in kot edini tudi vodite boje za svoje pravice in zahteve.

Po Marksovem priporočilu je zedinjenje, to je enotnost, prvo in drugo pa je absolutno lojalno in enotno sodelovanje v tem edinstvu. Po Marksovem vzključu v delavskih vrstah tudi ni front, ni struj, ampak le enotno zedinjeno delavstvo, ki ima eno dušo in eno življenje.

Če se prepogostoma cepijo vrste delavstva, ima to različne vzroke. Predvsem je tak vzrok nevednost. Pa tudi druge vzroke imamo, ki jih delavec, če se zaveda Marksovega klica, nikdar ne more prezreti. Taki vzroki so le prevečkrat propaganda tujih vplivov, da bi se delavstvo cepilo. Taka propaganda lahko izhaja iz vrst nasprotnih meščanskih političnih strank, čeprav je čezmerno radikalna, da delavce preslepi. Dalje je bledenje delavskih organizacij in njih funkcionarjev. Ta propaganda je večkrat tako prepričevalna kakor krivična, da res vpliva med delavstvom, da postaja nezaupno in nebrizno. Propaganda pa ima edini namen, da razkrajja delavsko enotnost in pridobiva zase prevarano gardo v svoje posebne namene.

Najeta in plačana propaganda za razkrajjanje delavske enotnosti je najbolj zavratna in nevarna, zato mora delavstvo biti duhovno najbolj oboroženo proti njej.

Še eno pomembnejše zlo se rado vgnezdijo v delavskem gibanju. To zlo je neutemeljena osebna ambicioznost (stremuharstvo) in razkrajajoče strujarstvo. Predstavniki in zaupniki organizacije so vodilni sicer v delavskem gibanju. V bistvu so pa enaki tovarišem in tovarišicam. Vsak pa, ki si je imel priliko pridobiti več duhovnih zakladov, je dolžan te porabljeni v prid celote in edinstva. Razumljivo je, da imajo ljudje različne nazore in mnenja o posameznih vprašanjih. Toda vsi ti nazori in vprašanja se morajo stekati v eno strugo zedinjenega delavstva.

Bodite uverjeni, da bo tako zedinjeno delavstvo, ki ima tudi voljo, da se duhovno izobražuje in izpopolnjuje, našlo vedno pravo pot in ostalo v družabnem in bojnem življenju enotno, zedinjeno, kakor pravi Marks.

Taka idealna enotnost in aktivnost delavstva je bila vzor Marksa, ko je vzkliknil: »Delavci vseh dežel, združite se!«

Danes, ko sovražniki odpirajo okna svojih trdnjav od vseh strani, si zapomnimo ta vzklik in si ga tudi v praksi razlagajmo tako!

Iz češkoslovaške

Slovaki čistijo mladinske knjižnice. »Narodni Prace« s 1. febr. poroča: »Slovensky Učitel« (Slovaški) piše: Potrebujemo izrecno katoliško literaturo, s katoliškimi junaki in s katoliško vsebino. Iz mladinskih knjižnic se mora odstraniti vse, kar je bilo v službah izmišljene češko-slovaške narodne enotnosti in humanizma. Cela takozvana legijonarska literatura se podvrže strogi reviziji, odstraniti je treba iz knjig življenjepis obel prezidentov. Masarykovo literaturo je treba takoj odstraniti. Sledi seznam knjig, ki so škodljive iz moralnih, jezikovnih, narodnih in ilustracijskih ozirov. Namesto teh izključenih spisov se priporočajo za šolske knjižnice »knjige družstva Sv. Vojteha«, katoliški časopisi, življenjepis svetnikov.

Ustavljanje časopisov. Uveljavljanje novega režima v češkoslovaški vpliva precej porazno tudi na duševno življenje češkega naroda. Nebroj listov, ki so bili znani celo preko državnih mej, je že prenehalo izhajati. Prejšnji teden je praška policija ustavila zelo znani legijonarski dnevnik »Narodni Osvobodenci«, ki je bil razširjen med legijonarji, učitelji in državnimi uradniki. List je imel posebno dobro urejevanje tudi kulturno rubriko, pri kateri je med drugimi sodeloval tudi pisatelj Karel Nový, znan tudi Slovencem iz lastnega obiska na literarnih večerih v Ljubljani in v Mariboru. Katoliški »Lidové Listy« so poročali, da je policija ustavila ta dnevnik radi tega, ker je še vedno vzdrževal idejo dr. Beneševе politike in s tem delal težavo sedanjim vladim pri njeni orietaciji dobrega razmerja s sosedi, zlasti z Nemčijo. — Ustavljen je bil tudi teden »Mladež«, ki je bil glasilo mladine nove »Narodne stranke dela«. Že v Novem letu pa je prenehal znani dnevnik »Prager Presse«, ki se je posebno zanimal tudi za jugoslovanske razmere, posebno za jugoslovansko kulturo in je imel svoj čas stalne prispevke velikega prijatelja Jugoslovancov.

nemškega pisatelja Hermana Wendla. V Kolinu je bil uradno ustavljen teden »Hlas Demokracije«, ki je bil organ poslanca dr. Klime. — V Plznu je prenehal biti lastnik dnevnika »Nobe Dobe« poslanec s. Ludvik Pik in je v naprej lastnik in izdajatelj tega delavskega dnevnika poslanec Antonin Remeš.

Usoda španskega poslaništva v Pragi. Češkoslovaška vlada je prejšnji teden priznala Frankovo vladu v Španiji. S tem diplomatičnim aktom se je vnovič pojavilo vprašanje poslopja španskega poslaništva v Pragi, ki je bilo v vili »Tereza« nad Wilsonovim kolo-dvorom. To poslopje je bilo najprej last sovjetskega poslaništva, ki je pozneje prodalo vilo španskemu poslaništvu. Ob izbruhu državljanske vojne v Španiji je nastal spor za poslopje med zastopniki Frankove vlade in poslanikom madridske vlade. Spor je bil rešen v korist republikanske vlade, a sedaj so izročili vilo zopet zastopniku Frankove vlade.

Preveč učnih moči na češkem. Iz zasedenega ozemlja in Slovaške je pribežalo na češko 750 profesorjev. Od teh so jih nastavili 500 na ta način, da so ukinili nadure, ki so jih morali doslej vsi učitelji in vpokojili stare. Preostanek 200 profesorjev bodo namestili, čim zapuste službo omožene profesorice.

Kam z učitelji? Najtežje vprašanje pa povzroča praški vladni nameščenje 8000 učiteljev in učiteljic, ki so pribežale iz zasedenega ozemlja in iz neprijazne Slovaške.

Kako je z omoženimi učiteljicami na češkem in Moravskem? Na češkem in Moravskem je 16.331 učiteljic. Od teh je 6831 oženjenih. — 2752 se jih je prostovoljno odreklo službi, 250 je bilo vpokojenih. — Od 1136 profesorjev jih je oženjenih 384. Od teh je podalo ostavko 110, 81tim je služba odpovedana. Na obrtnih šolah je 675 učiteljic, od teh je 186 oženjenih, 84 izmed njih je že podalo ostavko na službo, štirim je služba odpovedana.

Kotiček sodružic

Gospodinjski poklic

Mnogo je žen, ki se jim zdi gospodinjstvo delo podrejenega pomena, saj se giblje samo v mejah štirih ozkih sten, pa še tam je komaj omembe vredno. Vse to, kar prizadene gospodinjki obilico truda, n. pr. vskadanja hrana, je nekaj ur kasneje, ko je bila použita, že tudi pozabljena. S snajženjem in pospravljanjem sob in z drugimi gospodinjstvi deli mora začeti vsak dan znova, kar se ji zdi dolgočasno in se zato pogosto čuti nekoliko ponižano in prikrajšano. Tako stališče je pa zmotno. Gospodinjstvo je danes važnejša naloga kakor kdaj prej, tudi če se je zunanji delokrog gospodinje v marsičem spremenil. V naši dobi, ki stavi na posameznika tako velike zahteve, je neizmerno važno, ako ume gospodinja ohraniti vse člane svoje družine duševno in telesno zdrave in čvrste, da bodo stali trdno in močno sredi življenjskega boja. V današnjih hudih in trdih časih nudi slehernemu človeku najvažnejšo oporo prijeten in ugoden dom in zato ni mogoče dovolj ostro obsoditi onih gospodinj, ki bodisi z zapravljenostjo ali s skopuštvo, bodisi z lahkomišelnostjo ali večno jezavstvom, s površnostjo ali s pretirano natančnostjo poče družinske člane od doma. Prav zato, ker lahko dobimo dobre in koristne člane človeške družbe samo iz domov, kjer vlada dobra gospodinja, je vprašanje dobre gospodinje eno najvažnejših vprašanj sodobne družbe. Nikdar končano gospodinjstvo delo je sicer res težavno in mučno, a ne nehvaležno. Če ustvarja gospodinja čudeže in če skuha družini z najskromnejšimi sredstvi tečno kosilo, izvrši s tem izredno važno in hvaležno delo, četudi bo treba zvečer pripraviti spet večerjo, drugi dan znova kosilo itd. Le ona gospodinja, ki se bo važnosti svojega gospodinjstva poklica zavedala, ga bo opravljala z veseljem in ji bo slo vsako delo gladko in uspešno od rok.

Misli o ljubezni (Frank Crane.)

1. Strasti ne izpere post in samozatajevanje, izpere jo samo vroča, iskrena ljubezen.
2. Pravijo, da je ljubezen slepa. Mogoče ima strast res kopreno pred očmi, a nič na svetu ne vidi tako globoko kakor ljubezen.
3. V ljubezni ni nakupa ali prodaje, tam samo damo ali sprejemamo. Ljubezni si niti ne moremo prisluziti.
4. Kadar umre ljubezen, umremo tudi mi. Od tedaj pa do naše smrti smo že brez življenja, kajti ljubezen je življenje.

Pazi na svojo zunanost!

Sleherna žena ima dolžnost, ne samo pravico, da neguje svoje telo, da gleda na to, da bo njena zunanost prijetna, brez ozira na to, koliko je stara. Predvsem je to dolžna svoji družini in sploh vsem onim, ki so z njo v stalnem stiku, kajti za vsakega je prijetnejše, če vidi pred seboj negovanega človeka. Razen tega pa pomeni ugodna, negovana zunanost za vsakogar trdno oporo v današnjem eksistenčnem boju. Nešteto krat ne odloča samo zmožnost, ampak še bolj zunanost. Ni treba, da je žena lepa, biti pa mora ugodne, negovane zunanosti. Zato ne pomaga izgovor, da ni za njo samega sebe ne dovolj časa in ne denarja. Čas se že najde, treba ga je pač odzvzeti n. pr. pri kakem brezsmiselnem klepetanju s sosedo. Tudi izgovor, da ni denarja.

navadno ne drži, saj se da z najpreprostejšimi sredstvi doseči povoljne učinke. Predvsem pazi na zadostno umivanje in kopanje. Tudi delavske družine bi si lahko večkrat privošile kopanje v velikem pralnem čeburu, katerega postavimo v kuhinjo. Če pa niti tega ni, pa zadostuje za silo tudi umivanje vsega telesa. Voda iz vodovoda je trda in izsuši kožo, da se delajo po njej brazde. Zato je bolje, ako se s tako vodo ne umivamo prevečkrat na dan. Lahko pa tako vodo zmehčamo s tem, da ji prideneemo malo boraksa. Za umivanje obraza in rok raje ne uporabljamo ostrega pralnega mila. Ako sredstva dopuščajo, uporabljajmo toaletno milo, ki sme vsebovati le rastlinske masčobe. — Najvažnejše in najimunitnejše sredstvo za ohranitev mladosti in lepote pa je spanje. Spanje pospešuje lepoto in ohranja telo daleč tja v starost mladostno, lepo in zdravo. Za vse one žene in matere, ki nimajo ne časa in ne denarja za razna lepotočilna sredstva, za primerno prehrano in sport, kar bi jim vse ohranjalo mladost in negovalo telo, je pa zdravo, zadostno in izdatno spanje najcenejše sredstvo za nego telesa, zato se naj tega sredstva v obilni meri poslužuje vsaka ženska.

Goveja juha

Od vseh juh ju imamo še vedno najraje, dasi moramo samo zaradi nje kuriti 2—3 ure. Zlasti ob nedeljah in praznikih si kar ne moremo misliti obeda brez nje. Priporočljivo pa je, če skuhamo govejo juho za dvakrat, da ni treba drugi dan spet znova tako dolgo kuriti. Juho, ki jo hočemo za drugi dan shraniti, pa moramo takoj precediti in precejano shraniti. Ako jo pustimo v zelenjavo in kostni vred stat do drugega dne, dobi neprijeten okus. — Dobro govejo juho skuhaš, če pristaviš meso in kosti v zelenjavo vred v mrzlo vodo in nato pustiš počasi zavreti. Tudi pozneje mra juha prav počasi in polagoma vreti. Če hočeš imeti lepo čisto juho, moraš pobrati pene, ko juha prvkrat zavre. Sveda pa na ta način odvzameš tudi mnogo redilnih snovi. Da pride v juho korenje, peteršili, zelena in opečena čebula, ve vsaka gospodinja. Manj znano pa je, da dajo juhi izvrsten okus grahove luščice, ki jih poleti vržemo proč, prav tako pa tudi štori in notranji listi karfirole. Vse to si je treba poleti nasušiti, pa lahko pozimi damo v juho. — Tudi zakuhne je treba pri goveji juhi pridno menjati, da niso vsako nedeljo rezanci. Pozimi imamo razne mesne, jeterne, možganske, vranične in druge cmoke, ajdove žgance, zdrobove in žemelske cmoke, riž, razne žličnike, ocvrti grah in podobno. Spomladi in poleti pa lahko zakuhamo v juho najrazličnejše zelenjadne cmoke, n. pr. špinacne, grahove, peteršiljkove, kolerabne itd. Na ta način imamo tudi pri goveji juhi vedno dovolj spremembe.

Zahvale urednici »Kotička sodružic«. Urednici »Kotička sodružic« se zahvaljujem za objavljene kuhinjske recepte. Že nekaj njenih receptov sem poskusila in so uspeli prav dobro. Razveselila sem se zlasti recepta od dne 10. januarja, ki razlaga, kako se napravijo lepi in dobri pustni krofi. Želim, da bi urednica priobčila še več kuhinjskih receptov, ki ne dajo preveč dela in niso predragi. Naj sprejme urednica to zahvalo kot skromno priznanje za njen trud. Družnost!

Zena naročnica Š. I. iz K.

Delavski pravni svetovalec

Obljuba plačila (Zagorje)

Vprašanje: Pred par leti me je tožil trgovec za dolg na blagu, a sem ugovarjal zastaranje in je trgovec pravdo izgubil. Čez nekaj časa sem šel k trgovcu in mu prostovoljno plačal na račun dolga 20 din, obenem pa izjavil, da bom dolg kljub sodbi po možnosti v celoti plačal. Od takrat je spet preteklo dve leti in mi trgovec znova grozi s tožbo. Ali se imam bati, da bom v morebitni pravdi obsojen na plačilo?

Odgovor: Verjetno boste v pravdi zmagali z ugovorom že razsojene stvari. Pa tudi v primeru, da ta ugovor ne bi obveljal, ste se zavezali dolg plačati le po možnosti, in ne morete biti obsojeni na plačilo brez nadaljnjega, marveč mora šele sodnik odločiti, ali vam je možno dolg plačati in kdaj.

Pravica do občinskega odborništva (Celje)

Vprašanje: Pri nas imamo občinskega odbornika, ki sicer vrši službo na teritoriju naše občine, a ima njegova žena gostilno v bližnjem mestu in obč, odbornik tudi tam stanuje. Ali je kljub temu lahko občinski odbornik?

Odgovor: Državni uslužbenci imajo volilno pravico v kraju, kjer službujejo, čeprav

VABILO

na

ŠESTI REDNI OBČNI ZBOR

Konzumne zadrage za Ljubljano in okolico
r. z. z. o. z. v Ljubljani

Sv. Jerneja cesta št. 39 a, ki se bo vršil v sredo, dne 15. februarja 1939 ob pol osmih zvečer v gostilni Pogačar, Sv. Jerneja cesta št. 24, s sledečim dnevnikom redom:

1. Čitanje zapisnika.
2. Poročilo načelstva.
3. Predložitev bilance.
4. Poročilo nadzorstva.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Razno.

Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora udeleži.

NAČELSTVO.

stanujejo izven tega kraja, in so lahko v dotičnem kraju tudi občinski odborniki.

Cerkveni davek (Rače)

Vprašanje: Sem brez konfesije, moja žena pa je rimsko-katoliške vere. Davčna uprava mi je kot majhnemu posestniku predpisala cerkveni davek. Ali sem ga dolžan plačati?

Odgovor: Od brezkonfesionalcev se dolžade za cerkvene namene po zakonu ne smejo zahtevati in takoj napravite pritožbo na reklamacijski odbor pri finančni direkciji.

Pregled motornih vozil za srez Maribor lev breg se bo vršil v četrtek, dne 9. februarja ob 15. in v Mariboru na dvorišču mestnega avtobusnega podjetja v Plinarniški ulici in v petek, dne 10. februarja ob 15. uri pri Sv. Lenartu v Slov. goricah pred gostilno »Lovski dom«.

Sodišče dobrih ljudi ne more razsojati v sporih proti državi. Po naredbi o sodiščih dobrih ljudi se morejo tožbe med delodajalci in delavci do zneska 20.000 din vrednosti predlagati v poravnavo sodišču dobrih ljudi. V primeru take terjatve plače od države je okrajno sodišče tožbo odklonilo in jo zavrnilo na sodišče dobrih ljudi. Sodišče dobrih ljudi je tožbo istotako zavrnilo, češ, da ni kompetentno po § 24. zakona o državnem branilstvu, ker spadajo taki spori pred okrajno sodišče. Spor je bil poslan kasacijskemu sodišču v rešitev, ki je odločilo, da je za take spore kompetentno okrajno sodišče. V sporih z državo namreč ne veljajo splošne določbe obrtnega zakona, ker so ti spori po § 24. zakona o državnem pravobranilstvu izvzeti, čeprav bi sicer spadali pred sodišče dobrih ljudi.

Razno

Velika tramvajska nezgoda v Pragi. Na Vinogradih sta trčila dva voza cestne električne železnice in sicer tako nesrečno, da je bila ena oseba pri priči mrtva, čez 30 pa težje in lažje ranjenih, ki so jih morali takoj pelati v bolnico. Vzrok nesreče še preiskujejo in je najbrž v sestavi tračnic, ker se je zgodila enaka nesreča na istem mestu že pred 10 leti.